

Pähkinäkuoressa

Anu Yijälä & Tiina Luoma

20.6.2018

”En halua istua veronmaksajan har-teilla, haluan olla veronmaksaja itse”

Haastattelututkimus maahanmuuttajien työmarkkinapoluista ja työnteon merkityksestä heidän hyvinvoinnilleen

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimusten mukaan maahanmuuttajien on vaikeampi työllistyä kuin kantaväestön. Työnteko voi kuitenkin edistää merkittävästi uuteen maahan sopeutumista ja lisätä yksilön hyvinvointia. Tässä laadullisessa haastattelututkimuksessa tuotettiin tietoa eri kulttuuritaustoista Suomeen saapuneiden maahanmuuttajaryhmien taloudellisesta sopeutumisesta ja siitä, millaisia hyötyjä työnteosta on heidän hyvinvoinnilleen. Lisäksi tarkasteltiin haastateltujen maahanmuuttajien työllisyyden polkuja: millaisin keinoin he ovat edenneet suomalaisilla työmarkkinoilla, mitä vaikeuksia he ovat kohdanneet työmarkkinaintegraatiossaan ja millaista tukea maahanmuuttajat itse kokevat tarvitsevansa työllistyäkseen ja sopeutuakseen.

Aineisto

Tutkimukseen haastateltiin **41:tä eri kulttuuritaustoista Suomeen muuttanutta maahanmuuttajaa**, jotka asuivat haastatteluhetkellä Helsingissä ja Turussa ja joilla oli kokemusta työnteosta ja/tai työskentelystä Suomessa.

Haastateltujen **koulustaustat vaihtelivat**: yksi ei ollut käynyt kouluja lainkaan, osalla oli perus- tai toisen asteen koulutus, ja suurin osa oli suorittanut korkeakoulututkinnon.

Tutkimukseen osallistuneet jaettiin kolmeen ryhmään heidän työmarkkina-asemansa perusteella: **työlliset, vajaatyölliset ja työttömät**. Vajaatyöllisiksi määriteltiin ne työssä käyvät, jotka eivät tutkimushetkellä olleet kokoaikaisessa tai osaamistaan vastaavassa palkkatyössä. Systemaattisia tutkimuksia vajaatyöllisyyden hyvinvointivaikutuksista on tehty vain vähän.

Päätulokset

- Työnteosta saatava **ilmeinen hyöty on ansiotulo**. Työnteko edistää hyvinvointia monella muullakin tavalla: työnteko **aktivoi ja rytmittää päivää** sekä mahdollistaa **sosiaalisen kanssakäymisen ja kokemuksen yhteisten tavoitteiden eteen työskentelemisestä**. Lisäksi työnteko **kohottaa itsetuntoa**, mikä on yhteydessä yksilön identiteettiin ja siihen, millaiseksi hän kokee oman statusensa niin työyhteisössä kuin sen ulkopuolellakin. Työnteko voi myös edistää merkittävästi **uuden maan kielen ja työkuulttuurin sekä muiden kulttuuristen käytäntöjen ja tapojen oppimista**.
- **Valtaosa haastatelluista oli kerännyt uuden kotimaansa kulttuurista pääomaa** esimerkiksi erilaisissa työharjoitteluissa ja palkkatuetuissa työsuhteissa. Erilaiset matalapalkkaiset ja vähän koulutusta vaativat sisään tulotyötkin olivat toimineet monelle ponnahduslautana oman alan töihin.
- **Vajaatyölliset kokivat päässeensä ainakin jossain määrin osaksi työnteon hyödyistä**, mutta osa-aikaisista ja lyhytkestoisista työsuhteista puuttuu jatkuvuus, mikä voi vaikeuttaa elämän suunnittelua ja taloudellista pärjäämistä. Ongelmaksi voi muodostua myös pienten tulojen ja sosiaalietuuksien yhteensovittaminen. Sosiaalietuuksien nostaminen koetteli etenkin työttömien haastateltujen omanarvontuntoa: he pitivät mahdollisuutta ansaita oman toimeentulonsa töitä tekemällä hyvin tärkeänä. Verojen maksaminen nähtiin paitsi kansalaisvelvollisuutena mutta myös eräänlaisena todisteena yhteiskunnan täysimääräisestä jäsenyydestä.

Tulevaisuudennäkymiä

Myös työttömät maahanmuuttajat tarvitsevat mahdollisuuksia suomalaisten kohtaamiseen, jotta he voivat oppia kieltä ja kulttuuria ja sopeutua osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Jos avoimille työmarkkinoille työllistyminen on vaikeaa, on keksittävä ratkaisuja siihen, millä muilla keinoin ihmisen toimintakykyä, hyvinvointia, itsetuntoa ja sosiaalisia suhteita ylläpitävää mielekästä tekemistä saadaan järjestettyä.

Hiljattain maahan tulleelle lähes mikä tahansa työsuhte voi edistää kulttuurin oppimista ja myöhempää työllistymistä. Tämän vuoksi työn vastaanottaminen ei saisi kaatua pelkoon sosiaalietuuksien menettämisestä tai kohtuuttoman monimutkaisesta paperisodasta, jota pienten tulojen ja etuuksien yhdistäminen tämän tutkimuksen tulosten mukaan usein aiheuttaa.

Maahanmuuttajien hankkimien taitojen monipuolinen ja tarkoituksenmukainen hyödyntäminen on tärkeää niin heidän hyvinvoinnilleen kuin Suomen kilpailukyvyille globaaleilla markkinoilla. Tulosten mukaan maahanmuuttajat tarvitsevat kuitenkin pitkäkestoista, henkilökohtaista ohjausta, jotta heidän osaamisensa voidaan tunnistaa nykyistä paremmin ja he pääsevät kykyjensä mukaisille urapoluille. Keinoja, joilla suomalaiset organisaatiot saataisiin avaamaan ovensa maahanmuuttajille, tulisi aktiivisesti pyrkiä edistämään.

Tutkimus on osa Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa *Polkuja työhön* -hanketta (nro 303536).

POLKUJA
TYÖHÖN

Helsinki

Lue koko julkaisu täältä: [pdf](#), [selattava lssuu-julkaisu](#)

Lisätietoja: Anu Yijälä, p. +358 40 3344 772

Sähköposti: [etunimi.sukunimi\(at\)hel.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)hel.fi)

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot
www.hel.fi/kaupunkitieto